

Afghaanse meisjes mogen tot nader order toch niet naar school

Ben van Raaij
Amsterdam

Een grote teleurstelling voor Afghaanse meisjes woensdag: ze mogen nog niet naar school. De Talibanregering wil onderwijs aan meisjes alleen laten plaatsvinden in overeenstemming met de islamitische leer.

Vorige week had het ministerie van Onderwijs nog aangekondigd dat middelbare scholen in het hele land voor meisjes zouden worden opengesteld. Die mochten sinds de machtsovername door de Taliban augustus vorig jaar in 28 van de 34 Afghaanse provincies niet meer naar school. Dinsdag verspreidde het onderwijsministerie nog een voorlichtingsfilmpje met felicitaties aan de meisjes van Afghanistan.

Meisjes kwamen volgens persbureau Reuters woensdagmorgen blij naar middelbare scholen in de hoofdstad Kabul, om daar te horen dat ze weer naar huis moesten. Velen waren in tranen. 'We waren allemaal teleurgesteld en voelden ons hopeloos toen de directeur het ons vertelde. Ze moest zelf ook huilen', vertelde een scholiere.

Critici stelden op sociale media dat de Taliban hun belofte hadden verbroken. De wetenschapper en vrouwenactivist Orzala Nemat zei op Twitter: 'Je doodt de geest van de helft van de bevolking als je meisjes onderwijs ontzegt. Het is een onmenselijke, onislamitische daad.'

Het schoolverbod is volgens het ministerie van Onderwijs tot nader order. De regering wil eerst een plan opstellen om onderwijs voor meisjes in te voeren dat strookt met de islamitische wet en de Afghaanse cultuur, aldus het officiële persbureau Bakhtar News. Zo moet er eerst een speciaal schooluniform worden ontworpen dat aan de islamitische normen voldoet. Een hijab was overigens al verplicht.

Het verrassende besluit kan een obstakel worden voor de pogingen van het Talibanregime om internationale erkenning te krijgen, met name ook van westerse donoren. En dit op een

'De directeur moest ook huilen', vertelt een scholiere. Foto AFP

Onderwijs voor meisjes moet stroken met de islamitische wet en de Afghaanse cultuur

moment dat het straatarme Afghanistan in een diepe economische en humanitaire crisis verkeert. Volgens het Wereldvoedselprogramma van de Verenigde Naties hebben 23 van 38 miljoen Afghanen voedselhulp nodig.

Tweestrijd

Het onderwijsverbod wijst volgens analisten op een tweestrijd binnen de Talibanleiding tussen een meer pragmatische stedelijke groep die waarde hecht aan goede relaties met het Westen - en de miljarden aan hulpgeld die daardoor worden ontsloten - en de voormannen van de conservatieve tribale aanhang op het platteland, met name van de Pathanen, die hun dochters vanouds niet naar school sturen.

Sinds de Taliban augustus vorig jaar de regering van president Ashraf Ghani verjoegen en alle westerse troepen het land verlieten, leken de pragmatische 'Taliban 2.0' de overhand te heb-

ben. Anders dan tijdens het eerste Talibanbewind (1996-2001) mogen vrouwen tot op zekere hoogte werken en studeren, is televisie toegestaan en de boerka niet meer verplicht (wel nog de hijab). Dat het voorlopige schoolverbod voor meisjes nog niet wordt opgeheven, lijkt echter een concessie aan de conservatieve vleugel, vanouds de ruggengraat van de beweging.

De timing van het besluit houdt mogelijk verband met een conclaaf van Talibanvoormannen bij de hoogste leider Haibatullah Akhunzada. Volgens bronnen in Kabul is een *reshuffle* van de regering ophanden, waarbij een aantal ministers zal worden vervangen. 'We zeggen echter niet dat dit verbod voor altijd is', liet Talibanwoordvoerder buitenlandse betrekkingen en donorrelaties Wahidullah Hashmi weten.

Het is een tegenvaller voor de internationale gemeenschap, die de afgelopen maanden hamerde op het belang van onderwijs voor vrouwen en meisjes. VN-secretaris-generaal Antonio Guterres sprak van een 'diepe teleurstelling, die zeer schadelijk is voor Afghanistan'. De VN-Veiligheidsraad nam vorige week nog een resolutie aan om formele banden aan te gaan met de internationaal geïsoleerde Taliban.

Waar je wieg staat, bepaalt je werkzekerheid

Marieke de Ruiter
Amsterdam

Dertigers die zijn geboren in de grote steden of het hoge Noorden, van ouders met de laagste inkomens hebben minder kans op een vast contract. Dat blijkt uit onderzoek van de Erasmus School of Economics.

Onderzoekers analyseerden de CBS-data van bijna een miljoen werkende dertigers, geboren tussen 1982 en 1987, en zagen een sterke relatie tussen de omstandigheden waarin zij opgroeiden en de werkzekerheid die zij nu hebben. Uit de cijfers die donderdag zijn gepubliceerd, blijkt dat dertigers van ouders met de laagste inkomens de helft meer kans hebben op een flexibel contract dan die van de rijkste ouders. Gecorrigeerd voor het inkomen is voor werkenden met een migratieachtergrond die kans eenderde tot de helft hoger.

Ook de plek in Nederland waar kinderen zijn geboren, lijkt van invloed.

Wie door de ooievaar werd gedropt in een relatief arm gezin in Brabant, Zeeland, de Achterhoek of de bible belt had geluk: ongeveer tweederde van de werkenden is het toch gelukt een vast contract te bemachtigen. Heel anders is dat voor dertigers uit dezelfde inkomensgroep die in de grote steden, het noordoosten of Flevoland zijn geboren. Daar kreeg tot 45 procent een flexibel contract. Het landelijk gemiddelde is voor deze groep 34 procent.

Flex en vast

De toenemende kloof tussen vaste en flexibele krachten op de arbeidsmarkt is beleidsmakers al jaren een doorn in het oog. Die eerste krimpende meerderheid heeft veel meer rechten en zekerheden dan die tweede groeiende minderheid. Het kabinet belooft daar deze regeerperiode iets aan doen.

Hoogleraar arbeidsmarkt Ton Wilt-hagen ziet bevestigd 'wat we al wisten en dachten te weten'. Zo was uit de populatie flexwerkers al af te leiden dat geboortekennmerken als migratie-

achtergrond een rol spelen. De geografische verschillen zijn bovendien terug te voeren op de sectoren die in provincies dominant zijn. 'In Brabant en Zeeland heb je een sterke maakindustrie, daar is niet zo'n cultuur van flexwerk.' Dat is anders voor de zakelijke dienstverlening, zoals de horeca, die in de grote steden oververtegenwoordigd is.

'Wat we nog niet wisten, is dat waar je wieg staat zo lang doorwerkt', vervolgt de hoogleraar. 'Tot op de leeftijd waarop mensen doorgaans gaan nadenken over hun huis, partner en kinderen.' Dat leidt er niet alleen toe dat zij die keuzes uitstellen, maar ook dat de kans groot is dat hun uitgangspositie die van de volgende generatie bepaalt.

Een belangrijke interventie zou volgens Wilt-hagen het verhogen van het minimumloon en uitkeringen zijn. Daarnaast zou het kabinet de handschoenen moeten oppakken om de kloof tussen flex en vast te dichten. Wat dat betreft zou de krapte de wal kunnen zijn die het schip doet keren.

M.m.v. Serena Frijters

VOLKSKRANT-COMMENTAAR
RAOUL DU PRÉ

V

De halsstarrige ontkenningen van De Jonge maken zijn zaak niet sterker

De zaak-Van Lienden wekt de indruk dat toegang tot de overheid onder meer afhangt van mediamacht.

Dat Sywert van Lienden in het voorjaar van 2020 multimiljonair werd dankzij zijn mondkapjesdeal met het ministerie van Volksgezondheid, zal hem vermoedelijk de rest van zijn werkzame leven achtervolgen. Niet veel vaker richtte zoveel volkswodee zich op één man.

Maar sinds Van Lienden een jaar geleden door de mand viel, bleef een andere vraag steeds boven de affaire hangen: waarom rolde het departement de rode loper voor hem uit? In de verantwoording over de coronacrisis doen de politiek betrokkenen steeds bij voorkeur een beroep op het paniekargument: Nederland werd totaal overvallen door het virus, bleek op alle terreinen onvoldoende bevoorrad en het departement had daarom even niet de luxe om uitgebreid na te denken over met wie het wel of niet in zee wilde. Wie kon leveren, mocht leveren.

Een bevredigend antwoord is dat nooit geweest. Op het moment dat de deal met Van Lienden werd gesloten, in april 2020, was er immers al geen acuut tekort meer. Bovendien waren er vele andere aanbieders met betere papieren, was Van Liendens prijs te hoog, zag de chef inkoop de deal niet zitten en werd de eerste levering meteen voor de helft afgekeurd door het RIVM.

Waarom wil een ministerie dan toch zo graag met zo'n partij in zee? Een jaar lang heeft het departement die vraag genegeerd. Pogingen om via de Wet openbaarheid van bestuur meer helderheid te krijgen, worden oneindig getraineed. Nog steeds weigert Volksgezondheid de interne correspondentie vrij te geven. Uit wat nu wel is vrijgegeven door een ander ministerie, dat van Financiën, wordt duidelijk waarom: het waren de ministers Van Rijn en De Jonge zelf die de deur voor Van Lienden openden en de aarzelingen van hun ambtenaren en hun inkooporganisatie negeerden.

Voor de rol van CDA'er De Jonge is saillant. Niet alleen omdat Van Lienden destijds een actieve partijgenoot was, meeschrijvend aan het CDA-verkiezingsprogramma, maar ook omdat uit de communicatie duidelijk blijkt dat de minister hem mede binnen wilde halen om zijn bijtende kritiek op het inkoopbeleid van het departement te smoren. De Jonges obsessie voor de politieke beeldvorming was een belangrijke factor.

In een transparante rechtsstaat mag de toegang tot de overheid niet afhangen van de dikte van je portemonnee, je naamsbekendheid, je mediamacht of de juiste vrienden. Er zijn strenge regels om dat principe te waarborgen. In de hitte van de coronacrisis waren er even redenen om die regels soepeler te hanteren, maar dat was geen vrijbrief om dan maar wat aan te rommelen. De Jonge zal niet hebben geweten dat Van Lienden van plan was om er zelf miljoenen aan te verdienen, maar dan nog is dit een vorm van cliëntelisme die een bewindsman zich niet kan veroorloven.

De Jonge is inmiddels minister op een ander departement, de politieke verantwoordelijkheid voor de mondkapjesdeal ligt nu formeel bij minister Helder. Maar de Tweede Kamer heeft in dit geval alle redenen om verantwoording te eisen van De Jonge zelf. Zijn geloofwaardigheid staat op het spel, wat ook zijn functioneren als minister van Volkshuisvesting raakt. En hoe langer hij blijft zwijgen en ontkennen, hoe sterker de indruk wordt gewekt dat er heel wat te verbergen is.